

Lokal utvecklingsplan 3.0 Hemse 2025-2028

Innehållsförteckning

1. Syfte, mål, geografiskt område målgrupp & genomförande
2. Ortens historia
3. Nulägesbeskrivning
4. Vår omvärld – De globala målen
5. Utvecklingsområden

Medverkande föreningar och utvecklingsbolaget:

Knutpunkt Hemse Utveckling AB, Hemse hembygdsförening, Hemse Företagarförening, Föreningen Hemsegården, PRO Hemseorten, Sudrets Hockey Club, Hemse Bollklubb, Hemse Rotaryklubb, Gotlands Folkhögskola, Hemse Ungdomsgård – HUGG, Hemse Vårdcentrum, Högbyskolan, Sudrets Pastorat samt boende på Hemse

LUP- lokal utvecklingsplan

Denna lokala utvecklingsplan (LUP) är framtagen av organisationer på Hemse där dessa lokala aktörer har ansvaret för att utvecklingsplanens insatser drivs vidare till ett genomförande. I de fall konkreta insatser ska genomföras kan en eller flera aktörer tillsammans ansvara för detta.

1. Syfte

Syftet är att skapa en gemensam bild av nuläge, och prioriterade insatser utifrån lokala förutsättningar.

Vision

Hemse ska vara en självklar destination och en levande centralort på Gotland. Här ska finnas ett väl fungerande aktivitetscentrum för idrott, fritid och kultur. Orten ska kunna erbjuda bäddar för både turister som idrottare samt vara en attraktiv plats för arbete, bostäder som skola.

Mål

Hemse ska vara en självklar plats att leva och bo på, där invånare kan etablera och utveckla fler verksamheter samt vara en plats värd att besöka och uppleva.

Geografiskt område

Hemse med omnejd

Målgrupp

Alla – så som boende, inflyttade, besökare och organisationer både förenings- som näringsliv.

Genomförande

Genom att stärka näringslivet kulturen och gemenskapen skapas en attraktiv plats för boende, besökare och företagare. Vi lyfter fram det unika med Hemse och ser till att fler får upp ögonen för allt som erbjuds här

Den lokala utvecklingsplanen för Hemse inklusive aktivitetsplan ligger till grund för det fortsatta arbetet på orten. Aktivitetsplanen är ett levande dokument där en revidering av planen ska ske efter fyra år (2028) med uppföljning varje år. Eventuell revidering kan komma att ske under pågående period.

Knutpunkt Hemse Utveckling AB ansvarar för att detta genomförs

2. Ortens historia

I mitten av 1800-talet blomstrade Hemse genom öppnande av bland annat postkontor, handelsbodar, järnväg och start av folkhögskolan. Kyrkan har dock en betydligt äldre historik och har funnits på orten sedan 1100-talet där det ännu tidigare fanns en stavkyrka placerad på samma plats som nutidens kyrka. Stavkyrkan finns nu att återse på Historiska museet i Stockholm.

Hemse är en kyrkby i Hemse socken och ingick efter kommunreformen 1862 i Hemse landskapskommun, som efter tjugofyra år inrättades till Hemse municipalsamhälle och vilket upplöstes knappt hundra år senare.

I samhället Hemse bor det ca 1700 invånare (2023) och med omkringliggande socknar beräknas det vara drygt 3 200 invånare (2023)

Hemse är av Region Gotland utsedd som en serviceort för södra Gotland vilket resulterar i att det ska finnas en hållbar långsiktighet när det gäller skola, från förskola till högstadium samt säkerställa för ett gott serviceutbud gällande både vård- som idrottsmöjligheter.

Föreningslivet på orten har en anrik historia med en god samverkan till gemensamma satsningar, evenemang och viljan till utveckling. Detta är grunden till att den ideella kraften startade utvecklingsbolaget Knutpunkt Hemse Utveckling AB under 2012 där ett antal projekt genomförts under åren för att utveckla orten.

3. Nulägesbeskrivning

- **Service**

Hemse är rik på service gällande handel och service, där föreningslivet kompletterar med aktiviteter inom olika intresseområden.

Hemse Vårdcentrum med alla sina verksamheter är välbesökt och uppskattat på orten.

- **Kultur**

Hemse har ett rikt kulturutbud med bland annat aktiviteter anordnade av Hembygdsföreningen, Folkhögskolan och Hemsegården samt det kommunala biblioteket.

- **Fritid**

Det finns simhall, ishall, ute-gym och en stor idrottsarena med konstgräsplan för utomhusaktiviteter. Hemse har ett antal föreningar som tillgodoser för fysiska aktiviteter för främst barn och ungdomar.

Hemse har en ungdomsgård - HUGG

- Lokala Resurser

- **Föreningar**

Föreningslivet är väl förankrat inom idrottsrörelsen, en aktiv pensionärsförening, hembygdsförening samt intresse- och kulturföreningar. Kyrkan och samfund finns väl representerade.

- **Näringsliv, Besöksnäring**

Företagen på Hemse representeras av många olika branscher som ger ett brett utbud och en fungerande arbetsmarknad. Närheten till företagen och samverkan dess emellan ger hög lojalitet samt god och snabb service till kunderna. Övernattningsmöjligheter finns i form av vandrarhem samt privata aktörer.

- **Naturresurser**

Hemse med omnejd är ett lantbrukssamhälle och dess främsta naturresurs är odling

- **Infrastruktur**

Hemse har en bra infrastruktur med fungerande busslinjer, en mycket uppskattad och effektivt vårdcentrum och bostäder inom allmännyttan. På orten finns gruppboende, äldreboende och demensboende. Dock saknas ett service- och trygghetsboende.

- **Styrkor**

Hemse upplevs som en familjär central plats att bo och leva på. Här finns bra service gällande handel, hälsovård och vårdmöjligheter. Det är goda förhållanden till både barnomsorg och skolor. Hemse Folkhögskolan upplevs att den "lyfter orten" då de berikar med sina elever. Hemse upplevs ge en rik livskvalitet i form av en "vi"-känsla, "här hälsar vi och bryr oss om", vilket inger trygghet för boende och besökare.

- **Svagheter**

Hemse upplevs vara bortprioriterad från politiken, inga beslutande tjänstepersoner från Region Gotland är placerade i Hemse. Detta gäller även statliga myndigheter.

Identifierade svagheter:

- Privatpersoner och företag saknar tillgång till biltvätt.
- Det saknas ungdomsmottagning, medicinsk fotvård med mera för att känna att det verkligen är ett *vårdcentrum* på Hemse.
- Det saknas aktiviteter för till exempel motorburen ungdom.
- Hemse saknar en unik turistattraktion att locka besökare med.
- Avsaknad av en gemensam portal (hemsida) för orten.
- Det saknas en väntsal med tillgång till toalett vid gamla busstationen inklusive bra cykelställ/cykelparkering.
- Orten upplevs som trygg generellt, men där saknas trottoarer på vissa gator, främst saknas det bra belysning på många platser.
- Affärsgatan med omnejd upplevs som väldigt slitet och färglöst.
- Hemse saknar ett trygghetsboende.
- Det saknas närvaro av tjänstepersoner inom kommunal, regional och statlig verksamhet på orten.

4. Vår omvärld – utifrån FN's Globala mål

Hållbara bygder

Vad innebär FN:s globala hållbarhetsmålen för vår bygd/ort?

I Hemse finns många exempel på att arbeta för en hållbar byggd. Både utifrån perspektivet att vi tillsammans arbetar för att utveckla vårt samhälle i en mer hållbar riktning, och utifrån hållbart företagande som arbetar för en mer cirkulär konsumtion och ekologisk odling. Orten har en aktiv företagarförening som anordnar marknader med många lokala ekologiska odlare, en stor loppmarknad för både allmänheten och företagare och i samverkan med flera andra föreningar anordnar föreläsningar med hållbarhet i fokus.

Mål 10 Minskad ojämlikhet

Hemse är berikat med stor idrottsverksamhet som attraherar och inkluderar till aktuella verksamheter. Detsamma gäller även för de kulturella evenemang som

genomförs på orten. Dock är mål 10 ett förbättringsområde för orten och det finns mycket mer att önska gällande aktiviteter etcetera.

En förbättring kan vara att ha första linjens Socialtjänst tillgänglig på orten någon gång i månaden. En annan åtgärd för att underlätta för ungdomarna är att öppna en filial för ungdomsmottagning på orten.

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Hemse arbetar kontinuerligt för att utveckla orten och för ökad hållbarhet och trivsel. Det saknas närvaro från Polisen, att finnas på plats för dialog etc.

En åtgärd för ökad trivsel är att ge möjlighet för alla att kunna vara delaktiga i olika evenemang, vilket en digital plattform skulle kunna vara en del av.

Att fortsätta ha en pågående och öppen dialog med politiker och representanter från region Gotland där utvecklingsfrågor lyfts och åtgärdas.

Fortsatt uppmuntran till dialog och utveckling kring säkerheten gällande trafik, gatubelysning, skyltning etc.

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Stötta de lokala producenterna och möjliggöra för gemensamma insatser ökar den hållbara konsumtionen på orten, men även möjliggöra och marknadsföra gemensamma event för cirkulär handel.

Uppmuntra och öka medvetandet om var det finns möjlighet till återvinning

Ett gott och givande exempel på orten är att Knutpunkt Hemse Utveckling AB har övertagit och driver ett trettiotal odlingslotter där boende på orten får möjlighet att odla, dels för egen produktion och konsumtion, dels ur en social aspekt med möjlighet träffa andra – ett sätt att umgås och komma ut!

5. Utvecklingsområden

Utvecklingsområden för 2025–2028, se bifogad ***Aktivitetsplan 2025–2028***